

UNHA CUESTIÓN ORTOGRÁFICA. AS ABREVIATURAS, OS SÍMBOLOS E AS SIGLAS

CARLOS DÍAZ ABRAIRA

Servicio de Traducción. Parlamento de Galicia

As abreviaturas

Un recurso moi normal nos textos, especialmente nalgúns tipos como os administrativos, dentro das distintas formas de abreviación, consiste na presentación dunha palabra ou frase por algunha ou algunhas das súas letras. Os procedementos máis usuais dentro das abreviaturas son a suspensión, na que se manteñen as letras iniciais ("ex. = exemplo", "ago. = agosto"), e a contracción, que consiste en suprimir letras interiores, mantendo as iniciais e as finais, ás veces con algunhas consoantes interiores ("admtvo. = administrativo", "Excmo. = Excelentísimo").

O igual ca nalgún outro aspecto ortográfico, como no caso das maiúsculas, aínda non existen unhas normas de carácter xeral sobre as abreviaturas nin moitas delas están tan sequera fixadas. Aquí sería preciso un estudio xeral e exhaustivo das abreviaturas -e doutras formas de abreviación- e o establecemento dunhas normas coherentes e rigorosas, que eviten a variedade e a dispersión. Por outra parte, tamén habería que chegar a difundir estas abreviaturas con carácter normalizado.

De todas maneiras, en canto á súa composición, pódese dicir que se escribe polo xeral con minúsculas (con algunha excepcións como os tratamentos -"Excmo.", "Sra."- ou as iniciais de nomes de persoa -"X. L. Castro"-), con puntos ó final de cada palabra abreviada e, se se trata de máis dunha palabra abreviada, con espacio entre elas.

Tan só hai unhas poucas excepcións a estas regras xerais: c/c (conta corrente), s/n (sen número), t/ (talón), f/ (a favor de)...

Así, algunhas das palabras e expresións que son abreviadas normalmente, coas súas respectivas abreviaturas -algunhas se cadra discutibles e desde logo provisionais-, podían ser estas:

abril = abr.
academia, académico = acad.
antes de Cristo = a. C.
administración = adm., admón.
administrativo = admtvo.
agosto = ago.
alumno = al.
altitude, altura = alt.
antes meridiem, antes do mediodía = a.m.
antigo = ant.
apartado = apt., aptdo.
apartamento = apmto.
apéndice = ap.
aproximado, aproximadamente = aprox.
artigo = art.
asinado = asdo.
asociación = asoc.
auxiliar = aux.
avenida = av., avda.
axudante = axud.

biblioteca = bibl.
bloque = bl.
boletín = bol.
boletín oficial = B. O.

capítulo = cap.
castelán = cast.
certificado = cert.
colección = col.
comisión = com.
compañía = cía.
confróntese = cfr.
conta corrente = c/c
corporación = corp.

decembro = dec.
decreto = D.
departamento = dpto., dep.
depósito = dep.
dereita = drta.
despois de Cristo = d. C.

Dirección Xeral, Director Xeral = D. X.

disposición = disp.

documento = doc.

domingo = d.

don = D.

dona = Da., Dna.

doutor = Dr.

doutora = Dra.

duplicado = dupl.

economía, económico = econ.

edición = ed.

editorial = edit.

escaleira = esc.

especialmente = esp.

esquerda = esq.

estrada = estr.

etcétera = etc.

excelentísimo = Exmo.

excepto = exc.

exemplo = ex., e.

por exemplo = p. ex., p. e.

expedición, expedido = exped.

extensión = ext.

expediente = exp.

favor = f/

febreiro = febr.

folio = f.

franco fábrica = f. f.

galego = gal.

gobierno = gob.

habitante = h., hab.

ídem = íd.

ilustrísimo = Ilmo., Ilmo.

incorporado = inc.

instituto = inst.

interese = int.

interior = int.

limitada = ltda.

loco citato, lugar citado = *loc. cit.*

luns = l.

maio = maio (*)

martes = ma.

marzo = mar.

máximo = máx.

mercadoría = merc.

mércores = mé.

milésimo = mil.

mínimo = mín.

nota do editor = N. do E.

nota do traductor = N. do T.

novembro = nov.

número = núm.

sen número = s/n

oficina = o., of.

opus citatum, obra citada = *op. cit.*

orde = O.

orde ministerial = O. M.

outubro = out.

parágrafo = par.

páxina = p., páx.

peseta = pt., pta.

por delegación = p. d.

por orde = p. o.

porta = pta.

postdata = P. D.

post meridiem, despois do mediodía = p. m.

praza = pr.

provincia = prov.

publicado = publ.

real decreto = R. D.

referencia = ref.

revista = rev.

rexistro = rex.

rúa = r.

sábado = s.

século = s.

seguínte = s., seg.

sen data = s. d.

sen número = s/n

señor = Sr.

señora = Sra.

setembro = set.

suplemento = supl.

talón = t/

teléfono = tel., tlfno.

título = tít.

traducción = trad.

transferencia = transf.

último = últ.

unidade = u.

urbanización = urb.

venres = v.

verbi gratia, por exemplo = v. gr.

vide, videte, véxase = v., vid.

visto e prace = v. e pr.

volume = vol.

vosa excelencia = V. E.

vosa ilustrísima = V. I.

xaneiro = xan.

xeralmente = xral.

xoves = x.

xuño = xuño*

xullo = xul.

xurídico = xur.

* Como estas abreviaturas ocuparían 4 espacios, parece que non hai motivo para abreviar estas palabras que teñen o mesmo número de letras. En tal caso, "mai." e "xuñ."

Os símbolos

Constitúen outra maneira especial de abreviación, baixo a forma de letras iniciais, abreviaturas ou calquera outro signo que se toma como representación dunha cousa ou dunha operación. Entre as súas clases, destacan os matemáticos, os físicos e químicos e os monetarios. Escríbanse con maiúsculas ou minúsculas, segundo cada caso particular, e, a diferenza das abreviaturas, non levan punto nin espazo intermedio nin toman marca de plural (ex.: "1.000 km", "2.212 t"...).

Algúns dos máis usuais poden ser estes:

A (amperio), a (área), AM (modulación de amplitude), Au (ouro), cl (centilitro), cm (centímetro), dg (decígramo), dl (decilitro), dm (decímetro), DM (marco alemán), E (leste), FB (franco belga), FF (franco francés), FM (frecuencia modulada), g (gramo), H (hotel), h (hora), ha (hectárea), hg (hectogramo), hl (hectolitro), hm (hectómetro), HP (cabalo de vapor), kg (kilogramo), km (kilómetro), kp (kilopondio), kV (kilovatio), KW (quilovatio), l (litro), m (metro), M (millón), min (minuto), mg (miligramo), ml (milímetro), m² (metro cuadrado), m³ (metro cúbico), m/s (metro por segundo), N (norte), N (newton), O ou W (oeste), PTA (peseta), r (revolución), rpm (revolución por minuto), s (segundo), S (sur), t (tonelada), TV (televisión), uma (unidade de masa atómica), V (voltio), W (vatio), W ou O (oeste), % (tanto por cento), \$ (dólar americano), § (parágrafo), °C (grao centígrado)...

As siglas

É un tipo de abreviación moi usado en certos rexistros lingüísticos, que se forma coa letra ou coas letras iniciais do nome de persoas, entidades, asociacións, publicacións, instrumentos, documentos, etc. Polo xeral, escríbense con maiúscula e van sen punto ó final de cada palabra abreviada e en espazo intermedio. Non obstante, hai algúns organismos e entidades que paulatinamente van lexicalizando as súas denominacións e pasan a escribirse con minúscula, salvo a inicial: "Unesco, Interpol, Insalud, Astano, Sidegasa"...; algunhas mesmo están totalmente lexicalizadas, sendo auténtica palabras incorporadas ó léxico da lingua; "télex, láser, ovni, radar, basic"...

En canto á lingua de orixe, as siglas poden ser unha creación propia: EGAP (Escola Galega de Administración Pública), IGVS

(Instituto Galego da Vivenda e Solo)...; unha traducción (EUA, OTAN, SIDA...); ou un préstamo (RENFE, CEPYME, IBM, KGB...).

Na formación das siglas, as letras que a compoñen non responden a unhas regras establecidas senón que se forman libremente tendo en conta criterios de pronuncia (p. ex.: RENFE) e evitando que haxa connotacións pexorativas ou formas coincidentes ou homónimos (por exemplo, se nun mesmo texto aparecesen abreviadas os Estatutos de Autonomía de Andalucía e Asturias poderíamos recorrer a EAA e EAAS). No caso dos plurais, a sigla non se modifica (as ZUR, os PNIC). Por último, por mor da clareza, se a sigla que se emprega non é moi coñecida, conviría poñer-lo seu significado entre parénteses a primeira vez que aparece no texto.

Vexamos unha pequena serie de siglas de uso frecuente:

APADEL (Asociación de pais en defensa da lingua), BOE (Boletín Oficial do Estdo), BOP (Boletín Oficial da Provincia), BOPG (Boletín Oficial do Parlamento de Galicia), BUP (Bacharelato Unificado Polivalente), CA (Comunidade Autónoma), CC (Código Civil), CE (Constitución Española), CEE (Comunidade Económica Europea), CIF (código de identificación fiscal), COTOP (Consellería de Ordenación do Territorio e Obras Públicas), COU (Curso de Orientación Universitaria), CP (código postal), DNI (documento nacional de identidade), DOG (Diario Oficial de Galicia), EAG (Estatuto de Autonomía de Galicia), ECU (unidade de conta europea), EXB (Educación Xeral Básica), FEDER (Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional), GAEIG (Gran Area de Expansión Industrial de Galicia), GP (Grupo Parlamentario), ICE (Instituto de Ciencias da Educación), INE (Instituto Nacional de Industria), INEM (Instituto Nacional de Emprego), INI (Instituto Nacional de Industria), IPC (índice de precios ó consumo), ISM (Instituto Social da Mariña), IVE (imposto sobre o valor engadido), LBRL (Lei de bases de réxime local), LCE (Lei de contratos do Estado), LEF (Lei de expropiación forzosa), LH (Lei hipotecaria), LOFCA (Lei orgánica de financiación do proceso autonómico), LOPX (Lei orgánica do poder xudicial), LPA (Lei de procedemento administrativo), LRU (Lei de reforma universitaria), LS (Lei do solo), MOPU (Ministerio de Obras Públicas e Urbanismo), OMS (Organización Mundial da Saúde), ONU (Organización das Nacións Unidas), OTAN (Organización do Tratado do Atlántico Norte), PC (Partido Comunista), PXOU (Plan xeral de ordenación urbana), RAG (Real Academia Galega), REDA (Revista Española de Dereito Administrativo), SA (sociedade anónima), SL (sociedade limitada), SP (servicio público), TC (Tribunal Constitucio-

nal), TS (Tribunal Supremo), TSX (Tribunal Superior de Xusticia),
VP (Valedor do Pobo)...